

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permisivitatea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

SECȚIA A TREIA

CAUZA KALANYOS ȘI ALȚII ÎMPOTRIVA ROMÂNIEI

(Cererea nr. 57884/00)

HOTĂRÂRE

STRASBOURG

26 aprilie 2007

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile prevăzute de articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Kalanyos și Alții împotriva României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a treia), statuând în cadrul unei Camere formate din:

Dl. B.M. ZUPANČIČ, *Președinte*,

Dl. C. BÎRSAN,

Dna. E. FURA-SANDSTRÖM,

Dna. A. GYULUMYAN,

Dl. E. MYJER,

Dl. DAVID THÓR BJÖRGVINSSON,

Dna. I. BERRO-LEFÈVRE, *judcători*,

și dl. S. QUESADA, *Grefier de secție*,

După deliberare privată la 29 martie 2007,

Pronunță următoarea hotărâre, care a adoptat-o la acea dată:

PROCEDURĂ

1. La originea cauzei se află cererea (nr. 57884/00) introdusă la Curte împotriva României în temeiul Articolului 34 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale (“Convenția”) de trei cetățeni români de origine romi, d-nii Sandor Kalanyos, Tamas Kalanyos și Istvan Rozsa (“reclamanții”), la 19 iulie 1999.

2. Reclamanții au fost reprezentați de Centrul European pentru Drepturile Romilor (ERRC), o asociație cu sediul în Budapesta (Ungaria). Guvernul Român (“Guvernul”) a fost reprezentat de Agentul acestuia, d-na B. Rămășcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. Reclamanții s-au plâns că distrugerea bunurilor lor, consecințele ulterioare și procedurile care au urmat înaintea autorităților interne au încălcat Articolele 3, 6 § 1, 8, 13 și 14 din Convenție, care garantează, *inter alia*, interzicerea tratamentului inuman și degradant, dreptul de a avea acces la o instanță de judecată pentru o stabilire corectă a drepturilor și obligațiilor civile, dreptul la respectarea vieții private și de familie și a căminului, dreptul la un recurs efectiv și la protecția de discriminare în beneficierea drepturilor și libertăților din Convenție.

4. Într-o decizie parțială din 9 decembrie 2003, Curtea a decis să amâne examinarea plângerilor referitoare la condițiile de trai ale reclamanților, pretinsul tratament inuman sau degradant și dreptul la respectarea vieții casnice, private și de familie, pretinsa lipsă de acces la un tribunal civil, pretinsa discriminare pe baza apartenenței etnice a reclamanților, și dreptul la un recurs efectiv, în măsura în care se referă la perioada de după 20 iunie 1994, dată la care România a ratificat Convenția. A mai declarat inadmisibil prin incompatibilitate *ratione temporis* cu prevederile Convenției restul cererii.

5. La 19 mai 2005, după, ce a obținut observațiile părților, Curtea a declarat restul cererii admisibil.

6. Ambele părți au depus propuneri la Registratură în contextul negocierilor de soluționare amiabilă (Articolul 38 § 1 (b) din Convenție). Nu s-a ajuns la o înțelegere.

7. La 8 decembrie 2006, Guvernul a solicitat Curții să șteargă cauza de pe rolul său și a anexat textul unei declarații în vederea soluționării chestiunilor ridicate de cerere. La 26 ianuarie 2007, reprezentantul reclamanților a depus observații scrise cu privire la cererea Guvernului.

ÎN FAPT

8. Reclamanții s-au născut în 1941, 1942 și 1972 respectiv și locuiau în satul Plăieșii de Sus, în comuna Plăieșii de Jos, județul Harghita.

9. Faptele din cauză, așa cum au fost prezentate de părți, pot fi rezumate după cum urmează.

10. La 6 iunie 1991 în Plăieșii de Sus a izbucnit o luptă între patru romi și un paznic de noapte. Ca urmare a evenimentelor, o mulțime formată din săteni care nu erau romi au atacat și bătut beat doi bărbați romi într-un atac de răzbunare, rănind fatal pe unul dintre ei.

11. La 8 iunie 1991 o notă publică a fost afișată la marginea așezării romilor informând locuitorii că la 9 iunie 1991 casele lor aveau să fie

incendiate. Romii au informat poliția și oficialii satului. Totuși, autoritățile locale nu au intervenit, preferând în loc de aceasta să-i “sfătuiască” pe Romi să-și părăsească locuințele pentru propria siguranță.

12. La 9 iunie 1991 sătenii romi, inclusiv al doilea reclamant, și-au părăsit casele și au căutat refugiu într-un grajd din apropiere aparținând cooperativei agricole locale în timp ce un grup organizat de săteni care nu erau romi au distrus toate casele romilor, inclusiv pe cele ce aparțineau reclamanților.

13. În timpul anului următor, sătenii romi, inclusiv reclamanții și familiile lor, au fost forțați să locuiască în grajduri din apropiere în condiții îngrozitoare, fără încălzire sau apă curentă. Reclamanții au reușit să supraviețuiască numai cu ajutorul prietenilor și rudelor.

14. Inspectoratul de Poliție al Județului Harghita, sub conducerea Procuraturii județene din Miercurea Ciuc, au început o cercetare a evenimentelor. Unii dintre romii din sat care au fost interogați de echipa de cercetări au reușit să dea numele posibililor suspecti.

Raportul final a conchis că distrugerea prin incendiere a fost cauzată de lupta din 6 iunie 1991 și faptului că romii avea obiceiul de a-și lăsa animalele să pască pe terenul care aparținea sătenilor non-romi.

15. Se arată că autoritățile locale și-au exprimat opinia că romii înșiși, sau “țigani” cum se exprimau acestea, “sunt de vină pentru ceea ce s-a întâmplat” deoarece “ei trăiesc din furat și sunt agresivi cu alți oameni”.

16. La 27 iunie 1996 Procuratura de pe lângă Tribunalul Județean Harghita a încheiat cercetările sub motiv că urmărirea infracțiunilor se prescrisese. Decizia sa a fost confirmată, la plângerea reclamanților, printr-o hotărâre din 9 octombrie 1998 a Parchetului de pe lângă Curtea Supremă de Justiție.

17. Acesta din urmă a mai opinat și că infracțiunile fuseseră comise “ca urmare unor acte grave de provocare din partea victimelor” și a considerat că, dat fiind numărul mare de persoane implicate, fusese imposibil să se identifice persoanele care comiseseră atacul.

18. La 9 septembrie 1991 primarul din Plăieșii de Jos a cumpărat un grajd de lemn dezafectat spre a oferi romilor materiale de reconstrucție a caselor lor. Prețul de cumpărare de 110.400 lei românești (“ROL”) a fost finanțat de Județul Mureș, ca urmare a unei decizii a Prefectului din 13 septembrie 1991. Autoritățile locale au mai dat reclamanților permisiunea de a tăia lemne dintr-o pădure din apropiere. Casele distruse au fost reconstruite de reclamanți cu ajutorul unor prieteni și rude între 1991 și 1993.

ÎN DREPT

19. La 8 decembrie 2006, Curtea a primit următoarea declarație de la Guvern:

“1. Guvernul regretă sincer eșecul cercetărilor penale în a lămuri de deplin împrejurările care au dus la distrugerea caselor și bunurilor reclamanților, care i-au lăsat în condiții de trai improprii, au îngreunat posibilitățile acestora de a înainta o acțiune civilă pentru daune, precum și exercitarea dreptului lor la respectarea vieții casnice, private și de familie. Guvernul regretă de asemenea că remediile de aplicare a drepturilor din Convenție lipseau în general la momentul când reclamanții își căutau dreptatea la tribunalele interne, și că au fost făcute unele observații de unele autorități legate de originea reclamanților romi.

Se acceptă deci că astfel de evenimente constituie încălcări ale Articolului 3 (interzicerea torturii), Articolului 6 (dreptul la un proces echitabil), Articolului 8 (dreptul la respectarea vieții private și de familie), Articolului 13 (dreptul la un recurs efectiv) și Articolul 14 (interzicerea discriminării) din Convenție.

2. Eu, d-na. Beatrice Rămășcanu, agent al Guvernului României pe lângă Curtea Europeană a Drepturilor Omului, declar că Guvernul României se oferă să plătească *ex gratia* reclamantului Sandor Kalanyos suma de 33.000 EUR (treizeci și trei de mii de euro), reclamantului Tamas Kalanyos suma de 33.500 EUR (treizeci și trei de mii cinci sute de euro) și reclamantului Istvan Rozsa suma de 30.000 EUR (treizeci de mii de euro).

Guvernul se angajează să plătească suma de EUR 2.406 (două mii patru sute șase euro) pentru cheltuieli de judecată suportate de reprezentantul reclamanților, Centrul European pentru Drepturile Romilor. Această sumă se va plăti în euro într-un cont bancar indicat de ERRC.

Aceste sume vor fi libere de orice taxe ce pot fi aplicabile și vor fi plătibile în termen de trei luni de la data notificării hotărârii de scoatere de pe rolul Curții conform Articolului 37 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

De la expirarea perioadei sus menționate, se va plăti dobânda simplă la sumele de mai sus cu o rată egală cu rata de împrumut marginal a Băncii Central Europene pe perioada de neîndeplinire plus trei puncte procentuale. Această plată va constitui soluționarea definitivă a cauzei, inclusiv a pretențiilor civile ale reclamantilor în fața instanțelor interne.

3. Guvernul se angajează să dea instrucțiunile corespunzătoare și să adopte toate măsurile necesare spre a se asigura că drepturile individuale garantate de Articolele 3, 6, 8, 13, 14 din Convenție vor fi respectate pe viitor.

Guvernul se angajează să adopte următoarele măsuri generale în scopul combaterii discriminării contra romilor în Județul Harghita:

- să asigure eradicarea discriminării rasiale din sistemul judiciar român;
- să amelioreze programul educativ spre a preveni și combate discriminarea împotriva romilor în programa școlară din comuna Plăieșii de Jos, județul Harghita;
- să redacteze programe de informare publică și de eliminare a stereotipurilor, prejudecăților și practicilor față de comunitatea de romi din instituțiile publice din Harghita competente pentru comuna Plăieșii de Jos;
- să sprijine schimbările pozitive ale opiniei publice din comuna Plăieșii de Jos legate de romi, pe baza toleranței și principiului solidarității sociale;
- să stimuleze participarea romilor la viața economică, socială, educațională, culturală și politică din comunitatea locală din județul Harghita, promovând asistența reciprocă și proiectele de dezvoltare a comunității;
- să implementeze programe de reabilitare a locuințelor și a mediului în comunitate, în special prin alocarea de resurse financiare suficiente pentru compensații;

- să identifice, să prevină și să soluționeze în mod activ conflicte susceptibile de a da naștere la violențe familiale, în comunitate sau interetnice.

4. Guvernul consideră că monitorizarea de către Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a execuției hotărârilor Curții referitoare la România în acest caz și în cazuri similare este un mecanism adecvat spre a se asigura că ameliorările vor continua să fie realizate în acest context.

5. În sfârșit, Guvernul se angajează să nu solicite retrimiteră cauzei în fața Marii Camere conform Articolului 43 § 1 din Convenție după pronunțarea hotărârii Curții.”

20. Reprezentanții reclamantilor au cerut Curții să respingă propunerea Guvernului și să continue examinarea pe fondul cauzei. În opinia lor, criteriile de scoatere de pe rol a unei cauze printr-o declarație unilaterală, așa cum au fost stabilite de Curte în hotărârea *Tahsin Acar* nu sunt întrunite în cauza de față (vezi *Tahsin Acar împotriva Turciei* (chestiunea preliminară) [GC], no. 26307/95, §§ 75-77, ECHR 2003-VI). Anume, ei considerat că deși Curtea a pronunțat deja o hotărâre pe fondul unui caz similar, anume *Moldovan împotriva României* ((nr. 2), nr. 41138/98 și 64320/01, ECHR 2005-VII (extrase)), o singură hotărâre de această natură nu ar fi suficientă, dată fiind complexitatea chestiunilor de față. Ca urmare, o nouă hotărâre pe fond ar fi necesară, cel puțin spre a expune lipsurile sistemului judiciar român și eșecul sistematic al acestuia în a oferi reparații victimelor romi. În plus, ar avea o mare valoare simbolică mai ales în ce privește noile forme de discriminare împotriva populației Roma (cu privire la accesul la educație, sănătate, angajare sau alte servicii publice).

21. Au reamintit de asemenea că Guvernul nu recunoscuse responsabilitatea Statului pentru evenimentele din iunie 1991 și nu își luase nici un angajament legat de redeschiderea cercetărilor asupra evenimentelor.

22. Mai mult, au considerat că impactul măsurilor luate de Guvern spre a da curs celor două hotărâri *Moldovan* (nr. 2, citată mai sus și *Moldovan și Alții împotriva României* (înțelegere amiabilă), nr. 41138/98 și 64320/01, § 39, 5 iulie 2005) încă nu puteau fi evaluate, fiindcă executarea acelor hotărâri abia începuse sub supravegherea Comitetului de Miniștri și deci era încă în curs.

23. În afară de acestea, în calitate lor de reprezentanți ai reclamanților atât în cazul de față cât și în cauza *Moldovan*, au informat Curtea că Guvernul încă nu începuse câteva din acțiunile la care se angajase ca urmare a hotărârilor *Moldovan*. Mai mult, în opinia lor, Curtea nu are capacitatea de a aprecia dacă aceleași măsuri ar funcționa în cazul de față. Ei au reamintit că compensația bănească nu trebuie să cântărească mai greu decât dorința victimelor de a li se face dreptate.

24. Pe o notă mai generală, reprezentanții reclamanților au apreciat că declarația Guvernului din 8 decembrie 2006 nu ar putea fi folosită în proceduri de contencios în fața Curții, fiindcă a apărut în contextul unor negocieri de soluționare amiabilă între părți care, conform Regulii 62 § 2 din Regulamentul Curții, erau strict confidențiale.

25. Curtea reamintește că în anumite împrejurări, ar putea fi adecvat să se scoată de pe rol o cerere în baza Articolului 37 § 1 (c) din Convenție pe baza unei declarații unilaterale a Guvernului intimat chiar dacă reclamantul dorește ca examinarea cazului să continue. Curtea va trebui să examineze atent declarația calificată făcută de Guvern în lumina principiilor ce reies din jurisprudența sa, în special hotărârea *Tahsin Acar* (citată mai sus, §§ 75-77); *Meriakri împotriva Moldovei* ((scoatere de pe rol), nr. 53487/99, 1 martie 2005); *Sindicatul Lucrătorilor Suedezi din Transporturi împotriva Suediei* ((scoatere de pe rol), nr. 53507/99, 18 iulie 2006) și *Van Houten împotriva Olandei* ((scoatere de pe rol), nr. 25149/03, ECHR 2005-IX).

26. Prevederile relevante ale Articolului 37 sună după cum urmează:

“1. În orice stadiu al procedurii, Curtea poate hotărî scoaterea de pe rol a unei cereri atunci când circumstanțele permit să se tragă concluzia că...

(c) pentru orice alt motiv, constatat de Curte, continuarea examinării cererii nu se mai justifică.

Totuși, Curtea continuă examinarea cererii dacă respectarea drepturilor omului garantate prin convenție și prin protocoalele sale o cere.

2. Curtea poate hotărî repunerea pe rol a unei cereri atunci când ea consideră că împrejurările o justifică.”

27. În consecință, Curtea observă că deși încălcările reclamate sunt de o natură foarte are gravă și sensibilă (vezi paragraful 3 de mai sus), ele au fost deja abordate exhaustiv de Curte în cauza *Moldovan*, care a ridicat probleme similare cu cauza de față.

28. Mai mult, Guvernul a admis în declarația sa făcută în prezentul caz că faptele din acest caz constituiau încălcări ale Articolelor 3, 6, 8, 13 și 14 și a propus mai multe măsuri individuale și generale în vederea redresării situației (vezi paragraful 19 de mai sus).

29. Așadar, în ciuda complexității problemelor de față, și ținând seama de existența unei hotărâri definitive pe fond în cazul *Moldovan* și recunoașterea încălcărilor făcute de Guvern în prezentul caz, Curtea, spre deosebire de reprezentanții reclamanților, nu este convinsă de utilitatea altei hotărâri pe fond. Reamintește că lipsurile sistemului judiciar au fost abordate atât în măsurile generale stabilite în hotărârea de soluționare amiabilă adoptată în cauza *Moldovan*, citată mai sus, și în declarația unilaterală semnată de Guvern în prezentul caz. Cât despre pretensele noi forme de discriminare împotriva romilor (vezi paragraful 20 de mai sus), Curtea reamintește că ies din cadrul acestei cauze. Același lucru se aplică la reclamația inițială referitoare la evenimentele din iunie 1991 (vezi decizia parțială din 9 decembrie 2003, citată în paragraful 4 de mai sus); ca urmare, cererea reclamanților ca Guvernul emită o recunoaștere legat de pretensele

încălări ale Convenției în acest sens nu ar putea fi abordată de Curte (vezi paragraful 21 de mai sus).

30. Mai mult, implementarea măsurilor propuse în cazul *Moldovan* a început deja sub supravegherea Comitetului de Miniștri. Așadar, Curtea nu va aborda afirmațiile reprezentanților reclamanților referitoare la pretinsa ineficiență a acelor măsuri și a implementării lor (vezi paragraful 23 de mai sus), deoarece examinarea acestora revine în acest moment integral Comitetului de Miniștri în cadrul procedurilor de executare.

31. Curtea nu împărtășește preocuparea reclamanților legată de capacitatea sa de a transpune măsurile generale din cazul *Moldovan* în cazul de față (vezi paragraful 23 de mai sus). Curtea este satisfăcută că aceste măsuri, așa cum s-a repetat în declarația de mai sus (vezi paragraful 19 din această hotărâre), vor asigura o reparație efectivă a pretinselor încălcări din cazul de față, în măsura în care acestea oferă unelte de reparare a defectelor identificate de Curte în sistem în vederea îmbunătățirii situației comunităților de romi din întreaga țară.

32. În plus, Curtea consideră că, alături de măsurile generale, măsurile individuale propuse de Guvern oferă reparații reclamanților individuali în cazul de față (vezi paragraful 23 de mai sus).

33. În sfârșit, în măsura în care se au în vedere argumentele procedurale ale reclamanților (vezi paragraful 24 de mai sus), trebuie remarcat că nici Curtea nici Guvernul nu au făcut vreo referire la cuprinsul negocierii de

soluționare amiabilă. Declarația unilaterală actualmente examinată a fost făcută publică de Guvern spre a fi folosită, dacă Curtea considera necesar.

34. Ca urmare, ținând seama de natura recunoașterilor cuprinse în declarație precum și de ansamblul și extinderea diferitelor angajamente la care se face referire acolo, împreună cu suma compensației propuse, Curtea consideră că nu mai se justifică să se continue examinarea solicitării (Articolul 37 § 1 (c)).

35. Mai mult, Curtea este satisfăcută că respectarea drepturilor omului așa cum sunt definite în Convenție și Protocoalele la aceasta nu necesită continuarea examinării solicitării (Articolul 37 § 1 *in fine*).

36. Drept consecință, cazul urmează a fi scos de pe rol.

PENTRU ACESTE MOTIVE,

CURTEA

ÎN UNANIMITATE

1. *Ia notă* de termenii declarației Guvernului intimat și de modalitățile de a se asigura respectarea angajamentelor la care se face referire acolo (Art. 43 § 3 din Regulamentul Curții);

2. *Hotărăște* să scoată cazul de pe rolul său;

3. *Ia notă* de angajamentul Guvernului de a nu cere o reaudiere a cazului în fața Marii Camere.

Redactată în limba engleză, și comunicată în scris la 26 aprilie 2007, conform art. 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Santiago QUESADA

Boštjan M. ZUPANČIČ

Grefier

Președinte